Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia Aristotelica-Thomistica - Cod. Ettenheim-Münster 226

Endel, Roman
Majer, Ferdinand

[s.l.], 1731-1732

Articulus 1mus

urn:nbn:de:bsz:31-120354

Visual Library

Ad rationem ad 2dam in tali casu quilibet ex infinitis lapsis existentibus posse accipere 10 annulos imo mille et millies mille, ratio est, quia in illum cumulum piscere in infinitos infinitos sed infinities infinitos annulos. adeoque mirum non est quilibet posse accipere 10 annulos.

Disputatio Quarta
in
Librum Quartum Physicorum
de
Loco et Tempore.

Agit hic in libro Philosophus de duplici mensura, una quidem entis mobilis, et haec est locus, altera physici motus, et haec est tempus. nomine loci autem non tantum intelligit illud, quod corpore aliquo repletum est, sed etiam illud, quod vacuum est, in 5 primis capitibus huius libri agit Philosophus de loco, in 4 proximis de vacuo et in 5 postremis de tempore. Sit ergo.

Quaestio 1ma
de
Loco.
Articulus 1mus
Quid et quotuplex sit locus, et an locus physicus per se sit conservativus?

Item an Deus, Angeli, caelum Empireum sint in loco physico et quomodo Elementa, quam mixta omnia 1ma forma substantiali, et quid illis sint in loco?

Dicendum est 1mo. aliud locum dici quendam, aliud particularem quinis est, qui plura continet, quorum nulli adaequatur velut aula respectu plurium locorum particularis est, qui tantum unum continet. Superficies quae a Philosophis 5 mathematicis: 3. definitur quod sit quantitas extensa in longitudine et latitudine profunditate carens: alia dicitur concava, alia convexa, 1ma est interna

superficies, quâ corpus continens tangit contentum; posterior
est superficies externa, quae non tangit locatum, sed
potius ab alio corpore circumscribitur. Dari locum probo
sive spatium stans extra controversiam, quod videmus corpora
acquirere diversas distantias et approximationes ad alia
corpora, item aliqua corpora ferri sursum ut ignem, alia deorsum
ut lapidem, quae omnia explicari non possent nisi locus
admitteretur. Definitur locus physicus, quod sit superficies
corporis continentis prima et immobilis. Dicitur prima superficies
haec particula ponitur loco generis; debet dici superficies
concava non convexa, nam locus debet esse aequalis locato,
sed sola superficies concava est aequalis, ideo sed dicitur.
ceterum prima, id est immediata, quia locus debet proxime
tangere locatum, et quod excludit locum quem appellant
primum; locus modo superficies prima modo ultima,
sub diverso respectu, nam si comparetur ad me dicitur
prima, si comparetur ad corpus locatum dicitur ultima. Ulterius
dicitur immobilis, si enim locus esset mobilis, tunc etiam
deberet esse in loco, quia omne quod movetur ab uno loco in
alium movetur, et hoc distinguitur locus a vase, quod movetur
cum suo contento, veluti vitrum cum vino; locus
autem cum suo contento nequaquam movetur. Ex
his deduces quatuor dari proprietates loci physici; prima est,
ut locus sit aequalis locato, id est, neque maior neque
minor locato; 2a est, quod locus possit separari a locato,
id est, ut recedente uno corpore possit aliud corpus in
eundem locum succedere; tertia est, quod ipse locus non sit
in loco, quia alias fieret processus in infinitum nec daretur
assignatio; quod locus in ipsa ratione formalis locandi quodam
debet esse in loco. quarta est, ut locus sit conservativus
locati, velut in prima conclusione probabimus.
N. 2017m. Secundo 2°. Item duplicem in se involvere extensionem,
unam in ordine ad se, aliam in ordine ad locum: prior
extensio est ratio formalis conservativa contentis, ad quam veluti

constitutive locus corporis extendi in ordine ad locum. 2° habere extensionem quantitatis est circumscriptive in loco: hoc est ut locatum debet commensurari corpori locanti, ut totum quod locatum sit in tota superficie corporis locantis, et pars locati in parte superficiei locantis.

Dico 3tio. Sub qua ratione locus sive ubi extrinsecum constituat speciale praedicamentum distinctum a praedicamento quantitatis. Locus dupliciter potest accipi, primo materialiter, prout idem est ac superficies alicujus corporis. 2° formaliter prout non solum involvit superficiem, sed tale corpus quam aliud, quae proxime ambit et continet corpus locatum tamquam mensura quaedam extrinseca locati. Hinc si locus materialiter spectetur non est speciale praedicamentum, sed pertinet ad speciem quantitatis: si vero spectetur formaliter in ratione superficiei ambientis tunc constituit speciale praedicamentum ubi: et sicut locatio eum superficies duplici modo consideranda est, nempe materialiter et formaliter, priori modo consideratur prout est intrinseca ipsi corpori locanti, et in hoc sensu dicitur superficies quantitativa et pertinens ad speciem quantitatis: posteriori modo consideratur, prout est mensura extrinseca locati. Itaque dicitur superficies localis proprie locus, hinc quantitas et locus non distinguuntur realiter sed solum per diversas rationes formales. His praemissis

Dico 1°. Locus physicus non est conservativus locati. Est N. 2119us
ratio. quaelibet res tendit ad sui conservationem, quod cum tendat ad locum physicum, locus physicus debet esse conservativus locati. p: c: illud est conservativum, quod est bonum perinde res, sed tale bonum est locus physicus, quod C. N. constat ab inductione siquidem ferentur extra aquam, aquis compressa evertit montes, aer visceribus terrae inclusus excitat terrae motus, quae omnia non faciunt in loco suo naturali, quod signum est omnia corpora tendere ad locum tamquam bonum suum naturale. Nec dicas. haec omnia fieri propter bonum universi, nam inde fatur motum corporis deorsum, et motum eiusdem sursum ad replendum vacuum eodem modo se habere

quo etiam antipodis deorsum est propter totum universi.

N. 290. ~~Dico 2º.~~ Deus non est in loco physice circumscriptive nec definitive. Ratio. Ille qui est ubique nec circumscriptive nec definitive in loco esse potest, sed Deus est ubique, quia a nullo loco ita circumscribi potest, ut non sit extra illum locum. Deinde Deus non ita operatur in uno loco, quin simul omnia operetur in alijs locis; ergo non est in loco nec circumscriptive nec definitive. Sentiunt tamen aliqui Deum esse in loco repletive, quia omnia replet et conservat etiam ipsum locum et quidem intimo ac appositi, cum Deus sit rebus intime ~~rebus intime~~ praesens, adeoque sibi ipsi suus locus.

N. 291. ~~Dico 3tio~~ Angeli non sunt in loco circumscriptive, sed definitive. Ratio. Ratio prima partis est, quia aliud dicitur esse in loco circumscriptive, quod habet quantitatem commensuratam cum loco; sed Angeli utpote entia immaterialia et spiritualia quantitate carent, ergo non habent [illegible]. Ratio 2ª partis. Angeli sunt in loco ut patet ex scriptura dicente: Angelum descendisse in Nazaret, item in fornace Babilonis, sed Angeli non sunt in loco circumscriptive, quia non habent quantitatem molis, nec sunt in loco repletive, quia hoc convenit soli Deo; ergo sunt in loco definitive tantum. Adeoque veluti in substantiis corporeis ratio locandi in actu primo est quantitas molis, ratio locandi autem in actu 2º est contactus quantitativus, ita in Angelis ratio locandi in actu primo est quantitas virtualis, in actu 2º autem est contactus quantitatis virtualis, sive ipsa operatio transiens ab Angelo in loco exercita, siquidem angeli aliter quam per non possunt esse in loco, nisi per suas operationes transeuntes: et quia nulla substantia creata est immediate operativa, ut iam diximus, ideo Angeli debent esse in loco mediate, sive mediante quantitate virtuali: sicut enim in corporibus datur magnitudo et extensio ad locum per molem, ita in Angelis reperitur extensio ad locum per quoad virtutem operativam, quam nos appellamus quantitatem virtutis.

Dico 4to. Cælum Empyreum non est actu in loco. Hæc conclusio est contra Thomistas, qui dicunt cælum Empyreum esse in loco per ipsam ubicationem modalem. Probatur conclusio ratione. Ideo cælum Empyreum actu non est in loco, quia non datur superficies corporis alterius cælum ambientis circumscribens; sed non datur talis superficies; ergo cælum Empyreum actu non est in loco, est tamen in loco saltem aptitudinaliter, in quantum posset creari aliud superius corpus ipsum cælum Empyreum circumscribens: vel est aptitudinaliter in loco ratione suarum partium in quantum pars cæli superior hic et nunc contigua posset fieri contigua, seu circumscribere Crystallinum et licet illa pars cæli Empyrei, quæ est in Oriente non sit in occidente, ex hoc tamen non sequitur, cælum Empyreum esse actu in loco saltem ratione suas partes: nam ut sit actu in loco, ratione partium deberent partes cæli actu esse a se invicem divisæ, aut saltem divisibiles: partes autem cæli solum indefinite seu incorruptibiliter sunt indivisibiles adeoque in nullo casu partes cæli actu sunt in loco. Nec dicas: corpori nobilissimo debet competere perfectior modus essendi in loco, sed cælum Empyreum est corpus nobilissimum, ergo debet illi competere perfectior modus essendi in loco: sed perfectior modus essendi in loco est esse actu in loco quam aptitudinaliter tantum, ergo etc. Respondeo: Nego subsumptum: quia esse in loco est dependentia a loco, maior autem perfectio est posse independenter quam actu dependenter a loco, ideo cælo Empyreo debet magis competere esse in loco aptitudinaliter, quam actu. Quantum ad alios cælos dico illos non esse in loco physico, sed mathematico seu in loco mathematico, qui consistit in sola designatione, in quantum scilicet Crystallinum ambit et continet: ratio est: quia locabile tendit ad locum physicum tantum ad suam perfectionem extra se quærendam, sed cæli sunt perfecti et incorruptibiles nec movent ad perfectionem sibi acquirendam, sed tantum movent propter diversas influentias in sublunaria, ergo non sunt in loco physico, sed in loco mathematico, in quantum nempe ab alio cælo superiori circumscribuntur.

N. 293 Prob. 3tio. Qdlibet Elementum ē p se jmo in loco ſuo,
qua mixta ſit quidē in loco ſuo, ſed 2do p ſe 2do
ſive 2dario, nam ja ē cū fois Aſtabilibus et audentibus
ē in loco ſuo ſolū p auidens. Ratio jæ partis et
2a hæc aſsignatur: Illud perſe ē in loco ſuo, qd ultra
ōes pites et qdes nētias ad locū ſuū requiſitas
qdq movetur motu recto ad locū, tqm ad tmū
ab auctore natæ ſibi præfixū ſuiq conſervativū, ſed
qdlibet Elementum ita movetur: ſic ignis naliter tendit
ad locū ſupremū: terra ad locū infimū, econtra
qua mixta tendunt ad locū ſurſū et deorſū n̄
ex ſe ſed ratione Elementi pdominans virtualiter in
mixtis qtentū qd Elementa ſi in loco p ſe jmo, mixta
ā p ſe 2do. Ratio 3tiæ partis ē. Illud ē in loco
p ſe, cui p ſe qvenit qtas; ſed qtas p ſe qvenit ſoli
qpoſito, nam ā, fois Aſtabilibus et audentibus 4to
qvenit ratione qpoſiti, qd n̄ ſit in loco p ſe ſed 4to
p auidens, nempe ratione qpoſiti.

Solvuntur objōes.

N. 294 Ob: 1o qtra 2dam Prob. Locus debet ēē æqualis locato
ut ia dictū eſt, ſed ſuperficies grava n̄ ē æqualis
locato, qd ℞. m̄ prior ōe qtinens ē maius ſuo
qtento, ſed ſuperficies grava ē qtinens, et locatū
ē qtentū, qd ℞.
2o R. ſuperficies qpus qtinentis ē locus, ſed illa n̄ ē
immobilis. qd. m̄ prior āer turrim circūſcribens ē
locus eius 2dū ultimā ſuperficiē, qua turrim
tangit, ſed āer movetur, qd ℞.
3tio. Si ſuperficies ſoraliter ſpectata eſt locus, poſſet
aliquis moveri, et tm̄ n̄ mutare locū, ſed hoc ē
falſum qd ℞. Ita m̄ pbatur: ille qui movetur p lineā
æquatoris pprie movetur, ſed talis n̄ mutat diſtantiā
ad centrū terræ et polos, qd ℞.

Contra 3am. conclusionem. Quod locus vicinus conservat conservat eod., sed locus non conservat, vicinus conservativus, conservat eadem ipsum locatum, quod Coel. non conservat; quia efficitur localis loci dato, ubi dato suo.

2do: Ignis est locus naturalis aëris; sed ignis non est vicinus conservativus aëris quod Coel. non potest. ignis in propria sphaera est activior quam apud nos; sed apud nos non conservat, sed potius corrumpit, quod etiam in propria sphaera corrumpet, non conservat.

Contra 4tam conclusionem. Quod maxime est in loco, id actu est perfecte in loco, sed Coelum supremum est maxime in loco, probatur ex libro 6. q. 4 et 23. ubi ait: ob hoc enim maxime esse Coelum in loco putamus, quia semper motu cietur.

2do. Quod movetur localiter secundum se totum, est etiam actu in loco, secundum se totum, sed coelum supremum movetur localiter secundum se totum, quod est actu in loco secundum se totum. non enim apparet, quod mobile per motum localem acquirat praesentiam localem. non est alius in cuius opinione coelum supremum est immobile quod movetur localiter secundum se totum.

Respondeo ad 1mum. Dist. maj. omne continens aut quod est majus suo contento, Conc. maj. omne continens aut quo n: m. locus enim non est major quam suum locatum, quia locus est ipsa ratio formalis continendi, adeoque secundum longitudinem et latitudinem adaequat locatum. Item superficies corporis locantis tangit superficiem corporis locati secundum punctualitatem, quae est indivisibilis, indivisibile autem additum alteri indivisibili nihil facit majus.

Respondeo ad 2um. Dist. majorem superficies sumpta formaliter non est immobilis, materialiter sumpta Conc. majorem superficies aëris formaliter ambientis non movetur quoniam retinet eandem distantiam ad quasdam mundi partes, ad centrum terrae, ad 2 polos mundi arcticum et antarcticum, a qua distantia locus nunquam recedit.

Resp. ad 3tium. D.m. n mutat distam nec respectu
ad oriente et occidentem n.m. n mutat distam
mutat dm respectu c.m. n.c. respectgo ad oriente
et occidente pariter acquirit ad sufficien formaliter
spectatam.

Resp. ad 4tum. D.m. Quod habet virtutem conservandi activè
conservat se ead n.m., qd habet virtutem conservandi formaliter
conservat se ead c.m. et sic dsto m n.c. locatum, qd
habet virtutem conservandi formaliter eamdem formam in se receptam
conservat formaliter in a loc. quia ea virtute habet
activè: sicut ignis, qui in se n habet calefactam formaliter
n calefit, sed locum illud calefactibile in quo
calefactio formaliter recipitur.

Resp. ad 5tum. D. Ignis sublunaris n habeat dm
benignas influentias calorum, sicut igni elementari,
quod è ista, qui calidum è summe locans, sive summe continens,
ideoque omnia alia corpora inferiora participant ratione
loci à calo, qui hoc elementum ignis, et suprema regio
aëris maxime vicina sit calo tamquam summo locanti,
ideo prae alijs corporibus sublunaribus participat ratione
loci à calo, et summam conservationem debet locati,
adeoque ignis n modo n destruit aërem, sed magis
suum calorem adjuvat calorem aëris, et sua
siccitate temperat aëris humiditatem, ne nimia
humiditate aquae aer nimis intendatur et pereat.
Hoc è discrimen inter locum Mathematicum et physicum,
quia longè hic continet locatum simulque conservat, quod nequaquam
contingit in Mathematico a fio.

Resp. ad 6tum. Philosophus ibi n est sermonem de calo supremo,
quod alibi dm frequenter et aperte asseris, n ea
dixit n loco 2do se totum, sed de ceteris calis, sive de
sphaeris inferioribus.

Resp. ad 2dum neg. ant. nam 1mum mobile supposito, quod sit coelum supremum, sicut non mutat locum quoad se totum, ita neque movetur localiter quoad se totum, sed solum quoad partes; sicut etiam quoad partes solum mutat locum in spatio et imaginarie, quo facto v. g. pars quae nunc est in oriente deinde est in occidente, et e contra.

Articulus 2dus

Unde desumatur immobilitas loci; et an detur penetratio naturaliter vel supernaturaliter?

Dico 1mo: Locum illud ex ratione sua debere esse immobile, quia locus appetitur a corpore naturaliter tamquam illud, in quo quiescat, non autem ita posset appeti, nisi locus esset immobilis; alias si locus esset mobilis, corpus naturale quaereret quietem, ubi eam nunquam inveniret. Praeterea locus non solum debet continere locatum sicut vasculum vinum, sed etiam ipsa superficies cum corpore locato non debet posse alio transferri, sed eandem semper distantiam servare ab illo, a quo immobilitas loci desumitur. N. 296

Unde a parte superficiei localis desumatur immobilitas auctores non conveniunt, sed in varias sententias abeunt. Schola Subtilis cum suo Doctore constituit immobilitatem loci in activa circa ad rem locatam continentia, seu quadam aequivalentia, quatenus in corpore locato succedit alia et alia superficies aequalis succedentibus; sicut flumen illud permanet, ac semper fluit atque succedit alia et alia aqua. Sed haec sententia videtur non posse subsistere, quia convertit locatum locum; sicut enim non succedit eadem numero aqua, ita non succederet idem numero locus, quod est aperte falsum. Moderni [illegible] immobilitatem loci constituunt in eo, quod semper gaudeat eadem ubicatione modali. Sed contra hanc opinionem sic arguitur: modi [illegible] celebre subtili, ut iam satis dictum est, quod in [illegible] non [illegible]